

Uluslararası Muhasebe Ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkilerinin Regresyon Analizi İle Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma

Arş.Gör.Dr.Metin ATMACA*
Öğr.Gör.Dr.Hakan ÇELENK**

ÖZET

Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (UMS ve UFRS) işletmelerin düzenledikleri finansal tablolarda hem biçimsel hem de içerik olarak etkilemektedir. Bu tür etkiler, işletmeler için stratejik kararların alınmasında önemli yeri olan finansal analiz sonuçlarını da değiştirmektedir. Çalışmada UMS ve UFRS'lerin işletmelerin finansal analiz uygulamalarının kalite düzeyine etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma için İstanbul Sanayi Odası tarafından her yıl açıklanan "Türkiye'nin İlk 500 Sanayi Kuruluşu" seçilmiştir. Araştırmada anket yöntemi kullanılmış olup, veriler regresyon analizine tabi tutulmuştur. Araştırma doğrultusunda UMS ve UFRS'lerin işletmelerin finansal analizlerinin kalite düzeyine olumlu yönde etkide bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Standardı, Uluslar arası Muhasebe Standartları, Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları, Finansal Analiz, Regresyon Analizi

JEL Sınıflaması: M40, M41, M49, C21.

A Research Intended To Assess The Effects Of International Accounting And Financial Reporting Standards To Financial Analysis Using Regression Analysis

ABSTRACT

International Accounting and Financial Reporting Standards (IAS and IFRS) effect both formally and contextually the financial statements prepared by enterprises. Such effects do change financial analysis results that have a critical role while making strategic decision for enterprises. In this study, IAS and IFRS were surveyed if they have any effects on quality level pertaining to financial analysis practices of enterprises. "The First 500 Greatest Industrial Corporations in Turkey" were chosen by Istanbul Chamber of Industry for this research. Survey method was opted for this study and the data were put to regression analysis afterwards. In accordance with the research, it has been understood that IAS and IFRS positively effect the quality level of financial analyses prepared by enterprises.

Key Words: Accounting Standard, International Accounting Standards, International Financial Reporting Standards, Financial Analysis, Regression Analysis

JEL Classification: M40, M41, M49, C21.

* Marmara Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü.

** Marmara Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü.

1. Giriş

Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (UMS ve UFRS)'ler finansal raporlamada önemli değişimler meydana getirmiştir. Bu standartlar çerçevesinde hazırlanan finansal tablolarda gerçeğe uygun görünümün ön planda tutulması amaçlanmaktadır. Ülkelerin ulusal muhasebe standartlarına ve düzenlemelerine göre düzenlenen finansal tablolar, özellikle uluslararası piyasalara ve yabancı yatırımcılara istenen finansal bilgiyi sunmada yetersiz kalmaktadır. Bu bakımdan finansal tabloların gerçek, şeffaf, tutarlı, anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir olmaları gerekmektedir¹. Bu gereklilikler doğrultusunda UMS ve UFRS'ler ilke bazlı standartlar olarak ifade edilmektedir². Özellikle US GAAP'ler ile karşılaştırıldığında UMS ve UFRS'ler kural bazlı olmaktan uzak bir yapı içerisinde dirler³. Bu bağlamda uluslararası piyasalarda yer alan işletmeler, kurumsal yatırımcılar, finansal analistler ve diğer unsurlar arasında iletişimin sağlanmasında, maliyetlerin azaltılmasında UMS ve UFRS'ler önem arz etmektedir.

Çalışmada UMS ve UFRS uygulamalarının işletmelerin finansal tablolar analizi sonuçlarına etkileri incelenmiştir. Bu doğrultuda çalışmada anket yöntemi kullanılmış olup, anket verileri regresyon analizine tabi tutulmuştur.

2. Temel Kavramlar

2.1. Muhasebe Standardı

Muhasebe açısından standart kavramı, muhasebe uygulamalarına yön veren kurallar topluluğu olarak ifade edilmektedir⁴. Amerikan Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü (American Institute of Certified Public Accountants-AICPA) muhasebe standardı kavramını, yetkili kurullar tara-

findan ortaya konan ve meslek mensuplarını yönlendiren kurallar şeklinde tanımlamıştır⁵. Başka bir ifadeyle muhasebe standartları, muhasebe kavram ve ilkelerinin uygulanmasında temel alınan yöntemleri ve değerlendirme ölçütlerini belirleyen⁶ finansal tablolara yönelik ilkelerin uygulanmasını sağlayan esaslar ve kurallar bütünüdür. Bu açıdan muhasebe standartları işletmelerin finansal performanslarının ve karşılaştırılabilirlik düzeylerinin doğru analiz edilmesinde önem taşımaktadır⁷. Ayrıca muhasebe standartları güvenilir, karşılaştırılabilir finansal bilginin üretilmesinde ve bu finansal bilginin ilgili finansal tablo kullanıcılarına (yatırımcı, yönetici, kredi kuruluşları) iletilmesinde önemli rol oynamaktadır⁸.

Muhasebe standardı kavramını, ulusal ve uluslararası standart olarak iki şekilde sınıflamak mümkündür. Ulusal muhasebe standardı, bir sistem içerisinde belirli bir ülke olup, bu tür standartlar uygulandıkları ülkelerdeki kurum ve işletmelerde muhasebe birliğini sağlamak ve bu standartlar çerçevesinde söz konusu kurum ve işletmeler ilgili yerlere hesap vermektedirler⁹. Uluslararası muhasebe standardı ise, finansal bilginin ilgili finansal tablo kullanıcılarına iletilmesinde birden çok alternatif sunan, uluslararası bazda raporlamaya olanak veren, işletmelere kendilerine uygun olan en iyi politikaları seçme imkanı sunan bir kavram olarak ifade edilmektedir¹⁰. Başka bir ifadeyle uluslararası muhasebe standardı, ayrı ayrı muhasebe standardı olan çeşitli ülkelerde etkinlik gösteren çok uluslu işletmelerin dönem sonu finansal durum tablolarının (bilançolarının) ayrıca değerlendirme ve sunumlarında belirli ölçüde bir birlik sağlamak amacıyla hazırlanan, yazılı kurallardan oluşan bir metindir¹¹.

2.2. Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları

UMS ve UFRS'ler, dünya çapında muhasebe standartlarını birbirine uyumlaştırmak suretiyle hazırlanan finansal tabloların karşılaştı-

¹ Bülent Üstünel, "2006 Yılı Türkiye Muhasebe Standartları Yılı Olacak", *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı:72, s.18.

² Todd M. Hines, "International Financial Reporting Standards: A Guide to Sources for International Accounting Standards", *Journal of Business & Finance Librarianship*, Vol. 12(3) 2007, s.10.

³ Benston, George J. Michael Bromwich, Robert E. Litan ve Alfred Wagenhofer, *Worldwide Financial Reporting: The Development and Future of Accounting Standards*, Oxford University Press, 2006. s. 183.

⁴ Necdet Sağlam, Salim Şengel ve Bünyamin Öztürk, *UMS-UMS Uyumlu TMS-Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması*, Genişletilmiş Güncelleştirilmiş 3.Baskı, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2009, s. 4.

⁵ Joel G. Siegel, Jae K. Shim, *Dictionary of Accounting Terms*, Third Edition, Barron's Educational Series, Inc., 2000, s.11.

⁶ Ercan Beyazıtılı, Rifat Nalbantoğlu, Güven Sayılğan, Kadir Gürdal ve Orhan Çelik, *Küreselleşme, Avrupa Birliği ve Muhasebe Mesleğinde Yeni Ufuklar*, Çağdaş Grup, Siyasal Kitabevi, 2000, s.193.

⁷ Sinan Aslan, "Global Muhasebe Sürecinde Yakınsama Eğilimleri", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 23, Temmuz, 2004, s.94.

⁸ Serpil Bostancı, "Küreselleşen Muhasebede Standartlaşma ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu", *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı:59, Nisan-Mayıs-Haziran, 2002, s.2.

⁹ Mehmet Yazıcı, "Muhasebe Standardının Tanımı", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı:18, 2003, s.36.

¹⁰ Fikret Çankaya, Uluslar arası Muhasebe uyumunun Ölçülmesine Yönelik Bir Uygulama: Rusya, Çin ve Türkiye Karşılaştırması, *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt :3, Sayı:6, 2007, s.131.

¹¹ Mehmet Yazıcı, *A.g.m.*, s.36-37.

rılmasına olanak vermeyi amaçlayan standartlardır¹². Bu standartlar ile işletmelerin mali durumunu, performansını ve nakit akımını gerçeğe en uygun bir şekilde yansıtacak şekilde hazırlamak; mali tabloları etkileyecek her işlemi doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde yansıtmak; gerekli dipnotlara da yer verilerek uygun muhasebe politikalarını uygulamak; bilginin uygun, güvenilir, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir olarak sunumunu gerçekleştirmek amaçlanmaktadır¹³.

UMS ve UFRS, dünya genelinde bir kıyaslama ve değerlendirmeye imkan sağlayan kaliteli ve güvenilir bilginin üretilmesi için son derece disiplinli ve titiz bir çerçeve konumundadır¹⁴. Bu standartları kullanmanın işletmelere sağladığı faydaları şu şekilde sıralamak mümkündür¹⁵;

- Ulusal muhasebe standartları oluşturmak için yeniden çaba harcanmasının önlenmesi,
- Muhasebe problemleri konusunda ulusaldan çok global bir bakış açısının sağlanması,
- İşletmeler arasında finansal karşılaştırmaların yapılabilmesi, uluslararası sermaye piyasalarında finansal veri karşılaştırması,
- Söz konusu ülkenin finansal raporlama standartlarını kullanmak zorunda olmadan yabancı sermaye piyasalarından kaynak arayışı sağlayabilme olanağının sağlanması ve böylece işletmelerin tasarruf edebilmeleridir.

Yukarıdaki maddelere ek olarak UMS ve UFRS'lerin en belirgin faydası, ulusal yerine daha global bir yaklaşımın benimsenecek olmasıdır. Pek çok işletme UFRS'yi benimsemenin yabancı piyasalara giriş öncesi etkili bir yöntem

olduğunu kabul etmektedir. Küresel sermaye piyasalarının UMS ve UFRS'lerden faydalanması ile finansal tabloların karşılaştırmaları da kolaylaşmaktadır. Ayrıca bu standartların dünya genelinde kullanılması, yatırımcıların güven düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir¹⁶.

2.3. Finansal Analiz

Finansal analiz, işletme ilgilerinin amaçlarına uygun olarak, bir veya birkaç döneme ait finansal tablolarda yer alan unsurların, gerek kendi aralarındaki gerekse sektörle olan ilişkilerinin çeşitli analiz tekniklerinden yararlanmak suretiyle incelenmesi, yorumlanması ve işletmenin içinde bulunduğu durumu da göz önüne alınarak değerlendirme işlemleri olarak tanımlanmaktadır¹⁷. Finansal tablolar analizin amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür¹⁸;

- Bir işletmenin hesap dönemine ait finansal tablolarını analiz edilmesi, böylece varlık veya sermaye konularında işletmenin sonuçlarının değerlendirilmesi,
- Bir işletmenin geçmiş hesap dönemine ait finansal tablolarını analiz edilmesi suretiyle o işletmenin gelişim seyrinin saptanması,
- Bir işletmenin finansal tablolarının, aynı iş kolundaki (sektörel) işletmelerin finansal sonuçları ile karşılaştırmasını sağlanması ve böylece sektörel açıdan işletmenin durumunun saptanması,
- Kredi isteyen işletmelerin kredi verilebilirlik ve bu kredinin geri ödeme durumunun belirlenmesi,
- İşletmenin yeni ya da genişleme (tevsii) yatırımlarına karar verilebilmesine yardımcı olunmasıdır.

İşletmeler için finansal analiz; işletmenin dönemler itibariyle faaliyetlerin etkinliğini ve başarı derecesinin ölçülmesi, işletmenin hedeflerine ne şekilde ulaşıldığının tespit edilmesi, işletmenin finansal yapısının gösterdiği trendin belirlenmesi, geleceğe yönelik planların hazırlanması, işletmenin faaliyetlerinin denetimi ve değerlendirilmesi, işletmenin borç ödeme gücünün ölçülmesi, işletmenin birleşme, satınalma, tasfiye gibi stratejik kararların alınmasında verilerin sağlanması için önemli bir süreçtir¹⁹.

¹² Cengiz Toraman ve M. Fatih Bayramoğlu, "Avrupa Birliği Uyum Sürecinin Muhasebe Uygulamalarına Etkisi", **Mali Çözüm Dergisi**, Sayı: 76 (Özel Sayı), Kasım, 2006s.465.

¹³ Necdet Sağlam, Salim Şengel ve Bünyamin Öztürk, **A.g.e.**, s.16.

¹⁴ Cemal İbiş ve Serdar Özkan, "Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)'na Genel Bakış", **Mali Çözüm Dergisi**, Sayı:74, 2006, s.27.

¹⁵ Stanley C.W. Salvary, "Fair Value – The Basis of International Financial Reporting Standards: A Conceptual Contradiction of the Relevant Measurement Attribute in Financial Accounting", **International Accounting Standards, Regulations, and Financial Reporting**, Greg N. Gregoriou and Mohamed Gaber (Editör) Elsevier, Linacre House, Jordan Hill, USA, 2006, s. 99.

¹⁶ Luis Cabrera, "Widespread Acceptance of IFRS Continues", **Accounting and Auditing, The CPA Journal**, March 2008, s.36-37.

¹⁷ M.Emin Arat, **Finansal Analiz Aracı Olarak Oranlar İlkeler & Oranlar**, M.Ü. Nihad Sayar Eğitim Vakfı, Yayılım Matbaası, İstanbul,2005, s.75.

¹⁸ Ahmet Hayri Durmuş ve M. Emin Arat, **İşletmelerde Mali Tahlil**, M.Ü. Nihad Sayar Eğitim Vakfı, İstanbul,1997, s. 116.

¹⁹ Osman Okka, **Finansal Yönetim, Teori ve Çözümü Problemler**, Nobel Yayın Dağıtım, 3.Baskı, Ankara, 2009, s. 105-106.

3. Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Analizi Sürecine Etkileri

Finansal tabloların karşılaştırabilirlik düzeylerini azaltıcı etkilerin başında ülkeler arasında farklı finansal tablo hazırlama yükümlülüklerinin olması gelmektedir. Bu durum aynı zamanda finansal tablolarda şeffaflık problemini de beraberinde getirmektedir²⁰. UMS ve UFRS ile uyumlu finansal tablolardan sağlanan bilgiler, bu tür sorunlardan kaçınmada önemli bir adım durumundadır. Bunun yanında bu tür standartlara göre hazırlanan finansal tablolar, ilgili kullanıcılar için yeniden düzenleme gereğini ortadan kaldırmakta ve sonuç olarak bu tabloların finansal analiz süreci daha etkin bir hale gelmektedir²¹. Aynı işlemin farklı şekillerde kayıtlara alınması ve bunun sonucunda farklı finansal tabloların elde edilmesi finansal tablo kullanıcılarının yanlış kararlar vermesine neden olabilmektedir²². Bu durum işletmenin finansal tablolar ve analizinde önemli kararların etkinliğini azaltıcı etkide bulunmaktadır.

Diğer yandan finansal tabloların farklı kullanıcı grupları için analiz edilmesi söz konusudur. Buna göre finansal veri kullanıcılarının her birinin analize yönelik farklı amaçları vardır. Finansal veriyi en çok kullanan unsur, işletme yönetimidir. İşletme yönetimi verileri hem yatırımcıların hem de alacaklıların bakış açısıyla analiz etmek zorundadır. Yönetim, yükümlülüklerini yerine getirmesi için işletmenin mevcut pozisyonuyla yakından alakalı olmalı, aynı zamanda şirketin gelecekteki kazanç beklentilerini iyi bilmelidir²³.

İşletmenin halka açılması, işletmenin finansal analizi için önemli bir husustur. Yatırımcılar halka açılan işletmenin finansal pozisyonunu yakından incelerler ve gelecekte kar sağlayabilecek potansiyele sahip olup olmadığını analiz ederler. Ayrıca yatırımcılar işletmenin geçmiş trendlerine bakıp mevcut pozisyonunu da hesaba katarak gelecek beklentilerine dair hesaplamalarda bulunmaktadır. İşletme yönetimi ve yatırımcılar dışında yer alan diğer bir finansal tablo kullanıcısı kredi verenlerdir. Kredi verenler de kısa ve uzun vadeli hedefler bakımından birbirinden ayrılmaktadır. Kısa vadeli kredi verenler önce işletmenin finansal tablosunda yer alan cari kaynaklara bakarak kredi genişletmesine gidip gitmeyeceğine; uzun vadeli kredi açanlar ise, öncelikle işletmenin gelecekteki kazanç beklentilerine bakarak verdiği kredinin geri ödenip ödenmeyeceğine karar vermektedir²⁴.

Bu açıklamalar ışığında finansal tablo kullanıcılarının farklı amaçları göz önüne alındığında, UMS ve UFRS uygulamaları işletmelerin finansal tablolarında ve bu tabloların finansal analiz sonuçlarında önemli etkilerde bulunmaktadır. Finansal analiz açısından finansal tablolardaki bilgilerin tüm finansal tablo kullanıcıları için anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir olması önem arz etmektedir. UMS ve UFRS'lere geçiş ile birlikte işletmelerin finansal tablolarında değişim meydana getirmektedir. Bu değişim aynı zamanda finansal analize de etkide bulunmaktadır. Bu durumu göstermek amacıyla AB ülkelerine yönelik yapılan bir araştırma sonucunda UMS ve UFRS'lere geçişin etkileri Tablo 1'de verilmiştir.

4. Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkilerini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma

Çalışmanın bu bölümünde, UMS ve UFRS'lerin, işletmelerin finansal analiz uygulamaları üzerinde etkilerinin ve algılarının değerlendirilmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Bu doğrultuda İstanbul Sanayi Odası tarafından açıklanan "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" üzerinde bu etkiler ve algılamalar incelenmiştir. Bu bağlamda öncelikle araştırmanın metodolojisi sunulmuş olup, daha sonra regresyon analizi aracılığıyla sonuçlar analiz edilmiştir.

4.1. Araştırmanın Metodolojisi

Araştırmanın metodolojisi kapsamında; araştırmanın konusu, amacı, önemi, kısıtları ve araştırmada kullanılan analiz yöntemleri hakkında bilgiler sunulmuştur.

²⁰ Necdet Sağlam, Salim Şengel ve Bünyamin Öztürk, **A.g.e.**, s.3.

²¹ Sinan Aslan, **A.g.m.**, s.97.

²² İsmail Bekçi ve Ozan Özdemir, "Muhasebe Standartlarının Oluşum Süreci ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Yönelik Muhasebe Meslek Mensuplarının Bakış Açılı Üzerine Bir Araştırma", **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt:11,Sayı:2, 2006, s.144.

²³ Charles H. Gibson, **Financial Reporting and Analysis, Using Financial Accounting Information**, 8th Edition, South-Western Educational Publishing, 2000, s.179.

²⁴ Charles H. Gibson, **A.g.e.**, s.179.

Tablo 1: UMS ve UFRS'lere Geçişin Etkileri

UMS/UFRS'ye Geçişin Olumlu Etkileri	<ul style="list-style-type: none"> • Genel bir muhasebe dilinin oluşması, • Kar ve sermayenin en iyi şekilde sunumu, • Çok daha fazla şeffaflık.
UMS/UFRS'ye Geçişin Olumsuz Etkileri	<ul style="list-style-type: none"> • Subjektiflik taşınması, • Finansal raporlamada daha az muhafazakar olması, • Gizli bilgilerin yayınlanması.
UMS/UFRS'ye Geçişten Sağlanan Temel Yararlar	<ul style="list-style-type: none"> • Karşılaştırılabilirliği artırması, • Kurumsallık imajını geliştirmesi, • Varlıkların defter değerinin piyasa değerine yakınlaştırması.

Kaynak: Seval Kardeş Selimoğlu, "Dünyadaki Uygulamalardan Hareketle Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Üzerindeki Genel Etkileri", **XII. Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu**, Kıbrıs, 2008, s.111.

4.1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, UFRS uygulamalarının finansal analiz etkinliğini ölçmeye yönelik "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" üzerinde yaklaşımlarının ve algılamalarının belirlenmesidir.

4.1.2. Araştırmanın Önemi

UMS ve UFRS'ler, işletmelerin finansal tablolarının kompozisyonunda önemli değişimlere neden olmaktadır. Bu değişimler doğal olarak işletmelerin finansal analiz sonuçlarını da etkilemektedir. Bu bağlamda UMS ve UFRS'lerin işletmelerin finansal analiz uygulamalarına etkilerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi ön plana çıkmaktadır.

4.1.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırları

Araştırmanın kapsamını, "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" oluşturmaktadır. Anket formu, firmaların muhasebe müdürü, finansal raporlama uzmanı, finansman uzmanı vb. üst düzey yöneticilere uygulanmıştır. Her firmadan bir üst düzey yöneticiye anket yapılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın sınırını ise İstanbul Sanayi Odası tarafından 2007 yılı için açıklanan "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" listesi oluşturmaktadır. Bu sınırlılık çerçevesinde listede yer alan özel sektöre ait imalat (kamu sektörü ile ismini açıklamayan ve UFRS uygulamasına tabi tutulmamış firmalar hariç) firmalarına ulaşılmaya çalışılmıştır.

4.1.4. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada verilerin elde edilmesinde anket yönteminden faydalanılmıştır. Anket, birincil kaynaklardan bilgi toplamak üzere hazırlanan sistematik bir soru formu olup, araştırmanın problemini çözecek ve ele alınan hipotezleri test edecek bilgileri sistematik biçimde toplamak ve saklamak mümkündür²⁵. Araştırmanın ana kütlesi olarak İstanbul Sanayi Odası tarafından her yıl açıklanan "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" seçilmiştir. Anket, araştırma kapsamında yer alan işletmelerin muhasebe-finance ve finansal raporlama departmanları yöneticilerine uygulanmıştır. Bu ana kütlede yer alan işletmelere mail, telefon ve diğer iletişim araçları yardımıyla ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu kuruluşlar içerisinde ismini açıklamamış olan 13 işletme ile 15 kamu işletmesi araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Bu bağlamda özel sektörde yer alan 472 işletme araştırmanın ana kütlesini oluşturmaktadır.

4.1.4.1. Araştırmada Elde Edilen Verilerin Analizi

Araştırma kapsamına; UMS ve UFRS'leri uygulayan ve dönem sonu düzeltmeleri ile UMS ve UFRS uygulamalarına geçen işletmeler dahil edilmiştir. Buna göre 102 işletmeden geri dönüş alınmış olup, bu işletmelerden 9'unun UFRS uygulamadığı belirlenmiştir. Buna göre 93 işletme üzerinde analiz gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde regresyon analizinden faydalanılmıştır.

Regresyon analizi, sosyal bilimler alanında en çok kullanılan istatistiksel teknik olup, bir değişkenin (bağımlı) diğer değişken (ler) (bağımsız) tarafından nasıl açıklandığını belirlemeye çalış-

²⁵ A. Hamdi İslamoğlu, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri-SPSS Uygulamalı**, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İzmit, 2009, s.113.

maktadır²⁶. Regresyon analizinde birden fazla bağımsız değişken kullanılması mümkün olup, bu yöntem ile elde edilen regresyon modelleri araştırmacıya ilişkinin yönünü, şeklini ve bilinmeyen değerlere ait tahminleri sunmaktadır. Buna göre birden fazla bağımsız değişken kullanılması durumunda çoklu doğrusal regresyon söz konusu olmaktadır. Regresyon analizinde bağımlı değişken (Y), bağımsız değişken (X) sembolleri ile tanımlanmaktadır²⁷.

Araştırma kapsamında toplanan veriler regresyon analizine ve T Testine tabi tutulmak suretiyle veriler, yararlı bilgiler haline getirilmiştir. Bu süreçte bilgisayar ortamına aktarılan veriler ışığında karşılaştırmalı tablolar oluşturulmuştur. Bu tablolar ile ayrıntılı ve açıklayıcı bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anket uygulamasından elde edilen veriler Marmara Üniversitesi araştırma bölümünde yer alan anket sistemi aracılığıyla tasnif edilmiştir. Anketin internet ortamında düzenlenmesi ve cevaplanması ankete cevap verenlere büyük kolaylık sağlamıştır. Ayrıca anket verilerinin analizlerinde daha doğru değerlendirme ve yorumlama imkanı doğmuştur. Ankete ilişkin veri girişleri tamamlandıktan sonra veriler, SPSS programı aracılığıyla istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur.

4.1.4.2. Araştırmanın Modeli

Araştırmaya ilişkin likert tipi değişkenler kullanılmak suretiyle UMS ve UFRS'leri işletmelerin finansal analizlerinin etkinlik düzeylerine olan etkilerini ölçmeye yönelik oluşturulan araştırmanın modeli Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1'de görüldüğü üzere UMS ve UFRS'lerin işletmelerin finansal analizlerinin etkinliğini ölçmeye yönelik yatırım, yönetim ve kredi amaçlı finansal analiz aracılığıyla araştırmanın modeli oluşturulmuştur.

4.2. Verilerin Analizi ve Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Anket çalışmasından elde edilen veriler; regresyon ve T-testi analizine tabi tutulmuştur. Analizlerden çıkan sonuçlar istatistiksel teknikler aracılığıyla yorumlanmıştır.

4.2.1. Ana Hipoteze İlişkin Regresyon Analizi

Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Araştırmanın ana hipotezi (H₁), “UFRS uygulamaları işletmelerde finansal analiz etkinliğini olumlu yönde etkiler” şeklindedir. Bu hipotez çerçevesinde ankette yer alan değişkenlerden yararlanmak suretiyle regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizinde hipotezi destekleyen bağımlı ve bu bağımlı değişkenler üzerinde etkili olan bağımsız değişkenlerin etkileri yorumlanmıştır.

Bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki korelasyonu R değeri temsil etmektedir. Buna göre bu değer yüksek olması bağımlı değişkenle bağımsız değişkenler arasında sıkı bir ilişkinin olduğu veya eş zamanlı olarak bağımsız değişkenin bağımlı değişkenlerdeki değişimin önemli bir kısmını açıkladığı anlamına gelmektedir. Belirleme katsayısı olarak ifade edilen R² değeri, bağımlı değişkendeki varyansın (değişimin) yüzde kaçının bağımsız değişken tarafından açıklandığını göstermektedir²⁸.

4.2.1.1. UFRS'nin Finansal Tablolar Analizinin Kalite Düzeyini Artırmasına Yönelik Modelin Analizi

Araştırmanın bu kısmında, (Y1) UFRS'nin finansal tablolar analizinin kalite düzeyini artırması bağımlı değişkeni üzerinde, (X 1) UFRS'nin, işletmelerin uluslararası sermaye ve para piyasalarına uyumunu kolaylaştırması; (X 2) UFRS'nin, işletmelerin yatırım kararlarının doğru yönde alınmasına katkı sağlaması; (X 3) UFRS'nin, işletmelerin karlılık durumunu ve analizini doğru saptaması; (X 4) UFRS'nin, işletme yönetimine (yöneticilerine) işletmenin gerçeğe uygun durumunun ve performansının daha doğru analiz edilmesine yardımcı olması; (X 5) UFRS'ye göre hazırlanan finansal tabloların işletme yönetiminin sağlıklı ve doğru kararlar vermesine yardımcı olması; (X 6) UFRS'nin, muhasebe uygulamalarının (kayıt ve belge düzeni) kalite düzeyini olumlu yönde etkilemesi; (X 7) UFRS'nin, işletmelerin

²⁶ Beril Sipahi, E.Serra Yurtkoru ve Murat Çinko, **Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi**, Beta Basım A.Ş., İstanbul 2006, s.154.

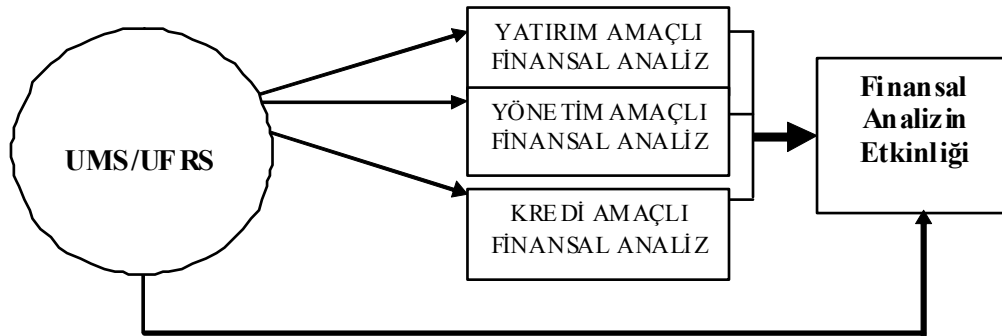
²⁷ Beril Sipahi, E.Serra Yurtkoru ve Murat Çinko, **A.g.e.**, s.154-155.

²⁸Hakan Çelenk, Esnek Çalışmanın İşgücü Maliyetlerine ve Rekabet Gücüne Etkisi ve Tekstil Sektöründe Uygulanması, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2008, s.215.

denetim faaliyetlerinin kolaylaştırılmasına yardımcı olması; (X 8) UFRS'lerin uygulanması, raporlama elemanlarının bilgi düzeyini arttırması ve personelin kalifiyesini olumlu yönde etkilemesi; (X 9) UFRS uygulamalarının, işletmelerin kredibilite (kredi değerliliğini) düzeylerinin doğru tespitinde etkili olması; (X 10) UFRS uygulamalarının, işletmelerin faaliyet yapılarının analizlerinde etkili olması; (X 11) UFRS'nin, işletme-

lerin mali yapılarının analizinde borç ve özkaynak dağılımında etkili olması; (X 12) UFRS'nin, işletmelerin piyasa değerlerinin gerçeğe uygun ölçülmesinde etkili olması; (X 13) UFRS'ye göre hazırlanan nakit akış tablolarının, finansal analiz etkinliğini artırması; (X 14) UFRS'lerin, işletmelerin uluslararası sermaye piyasalarına kotasyonunu kolaylaştırması bağımsız değişkenlerinin etkisi ölçülmeye çalışılmıştır.

Şekil 1: Araştırmanın Modeli

Tablo 4-13: UFRS'nin İşletmelerde Finansal Tablolar Analizinin Kalite Düzeyini Artırmasına Yönelik Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken : (Y₁) UFRS'nin İşletmelerde Finansal Tablolar Analizinin Kalite Düzeyini Artırması				
	Beta Katsayılar	Standart Hata	t değeri	p değeri (sig.)
X ₁	,266	,085	3,129	,002
X ₂	,128	,070	1,823	,072
X ₃	,212	,093	2,281	,025
X ₄	,185	,076	2,443	,017
X ₅	,188	,086	2,197	,031
X ₆	,100	,055	1,824	,072
X ₇	,191	,069	2,761	,007
X ₈	,209	,071	2,932	,004
X ₉	,138	,074	1,855	,067
X ₁₀	,347	,113	3,076	,003
X ₁₁	-,240	,091	-2,630	,010
X ₁₂	-,246	,087	-2,836	,006
X ₁₃	-,294	,087	-3,390	,001
X ₁₄	-,160	,076	-2,124	,037

R= 0.903 R²= 0.816 F değeri = 24.748 p değeri =0,000 (0 ≤ p ≤ 0,1)

Tablo 4-13'e göre regresyonun açıklama gücü 0.816 olarak çıkmıştır. Bu sonuç UFRS'nin finansal tablolar analizinin kalite düzeyini artırması değişkenindeki varyasyonun % 82'sini tabloda yer alan bağımsız

değişkenler ile açıklanabildiği anlamına gelmektedir.

Tabloya bakıldığında her bir (X₁, X₂, X₃, X₅, X₇, X₈, X₉ ve X₁₀) bağımsız değişkenler ile (Y₁) bağımlı değişkeni "UFRS'nin işletmelerde finansal tablolar analizinin kalite düzeyi-

ni artırmayı” bağımlı değişkeni arasındaki regresif (sebeup sonuç ilişkisi) ilişki anlamlılık seviyesinde oldukça güçlü ve pozitif yönde bulunmuştur. Diğer bir değişle UFRS ile bağımsız değişkenlerde meydana gelen belli oranlardaki artış, beraberinde İşletmelerde Finansal Tablolar Analizinin Kalite Düzeyini Artırması bağımlı değişkeni üzerinde de belli oranda artışa neden olmaktadır. Bu nedenle bu bağımsız değişkenlerin İşletmelerde Finansal Tablolar Analizinin Kalite Düzeyini Artırmasında belirleyici olduğunu göstermektedir.

Bunun yanı sıra (X_{11} , X_{12} , X_{13} , ve X_{14}) bağımsız değişkenleri ile (Y_1) bağımlı değişkeni “UFRS’nin işletmelerde finansal tablolar analizinin kalite düzeyini artırması” arasındaki regresif (sebeup sonuç) ilişki güçlü anlamlılık seviyesinde ve negatif yönde bulunmuştur. Bu bağımsız değişkenlerde meydana gelecek belli oranlardaki artışın, İşletmelerde Finansal Tablolar Analizinin Kalite Düzeyini Artırması bağımlı değişkeni üzerinde belli oranda azalışa neden olmaktadır. Bu nedenle bu bağımsız değişkenlerin İşletmelerde Finansal Tablolar Analizinin Kalite Düzeyini Artırmasında belirleyici olmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak UFRS’nin işletmelerin finansal tablolar analizinin kalite düzeyini artırıp artırmadığı noktasında aşağıdaki değişkenlerin etkili olduğunu gösteren çok değişkenli regresyon analizi yapılmıştır. Buna göre UFRS’nin sonucu olarak ortaya çıkan değişkenlerden;

- UFRS’nin, işletmelerin uluslar arası sermaye ve para piyasalarına uyumunu kolaylaştırması,
- UFRS’nin, işletmelerin yatırım kararlarının doğru yönde alınmasına katkı sağlama-sı,
- UFRS’nin, işletmelerin karlılık durumunu ve analizini doğru saptaması,
- UFRS’nin, işletme yönetimine (yöneticilerine) işletmenin gerçeğe uygun durumunun ve performansının daha doğru analiz edilmesine yardımcı olması,
- UFRS’ye göre hazırlanan finansal tabloların işletme yönetiminin sağlıklı ve doğru kararlar vermesine yardımcı olması,

- UFRS’nin, muhasebe uygulamalarının (kayıt ve belge düzeni) kalite düzeyini olumlu yönde etkilemesi,

- UFRS’nin, işletmelerin denetim faaliyetlerinin kolaylaştırılmasına yardımcı olması,

- UFRS’lerin uygulanması, raporlama elemanlarının bilgi düzeyini artırması ve personelin kalifiyesini olumlu yönde etkilemesi,

- UFRS uygulamalarının, işletmelerin kredibilite (kredi değerliliğini) düzeylerinin doğru tespitinde etkili olması,

- UFRS uygulamalarının, işletmelerin faaliyet yapılarının analizlerinde etkili olması,

işletmelerde UFRS’nin finansal analiz kalite düzeyini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.1.2. UFRS’nin, Finansal Tablo Kullanıcılarına Finansal Raporlamada Daha Yüksek Düzeyde Güven Sağlamasına Yönelik Modelin Analizi

Araştırmanın bu bölümünde (Y_2) UFRS’nin, Finansal Tablo Kullanıcılarına Finansal Raporlamada Daha Yüksek Düzeyde Güven Sağlaması bağımlı değişkeni üzerinde, (X_{14}) UFRS’nin, işletmelerin uluslararası sermaye ve para piyasalarına uyumunu kolaylaştırması; (X_{15}) UFRS’lerde yer alan değerlendirme ölçeklerinin finansal tablolarda gerçeğe uygun görünümü sağlaması; (X_{11}) UFRS’nin, işletmelerin mali yapılarının analizinde ve borç-öz kaynak dağılımında etkili olması; (X_3) UFRS’nin, işletmelerin karlılık durumunu ve analizini doğru saptaması; (X_5) UFRS’ye göre hazırlanan finansal tabloların işletme yönetiminin sağlıklı ve doğru kararlar vermesine yardımcı olması; (X_9) UFRS uygulamalarının işletmelerin kredibilite (kredi değerliliğini) düzeylerinin doğru tespitinde etkili olması; (X_{16}) UFRS’nin, işletmenin sermaye yapısının fiziksel (üretim gücü) ve yapısal (nominal) korunmasını sağlaması; (X_{13}) UFRS’ye göre hazırlanan nakit akış tablolarının, finansal analiz etkinliğini artırması, bağımsız değişkenlerinin etkisi ölçülmeye çalışılmıştır.

Tablo 4-14: UFRS'nin, Finansal Tablo Kullanıcılarına Finansal Raporlamada Daha Yüksek Düzeyde Güven Sağlamasına Yönelik Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken: (Y2) UFRS'nin, Finansal Tablo Kullanıcılarına Finansal Raporlamada Daha Yüksek Düzeyde Güven Sağlaması				
	Beta Katsayılar	Standart Hata	t değeri	p değeri (sig.)
X ₁₄	,134	,066	2,034	,045
X ₁₅	,260	,075	3,478	,001
X ₁₁	,242	,086	2,821	,006
X ₃	,423	,097	4,382	,000
X ₅	,317	,082	3,868	,000
X ₉	,179	,082	2,170	,033
X ₁₆	-,251	,073	-3,442	,001
X ₁₃	-,225	,082	-2,734	,008
R= 0.857	R²= 0.735	F değeri = 29.062	p değeri =0,000	(0 ≤ p ≤ 0,1)

Tablo 4-14'e göre regresyonun açıklama gücü 0.735 olarak çıkmıştır. Bu sonuç UFRS'nin Finansal Tablo Kullanıcılarına Finansal Raporlamada Daha Yüksek Düzeyde Güven Sağlaması değişkenindeki varyasyonun % 73.5'inin tabloda yer alan bağımsız değişkenler ile açıklanabildiği anlamına gelmektedir.

Tabloya bakıldığında her bir (X₁₄, X₁₅, X₁₁, X₃, X₅ ve X₉) bağımsız değişkenleri ile (Y2) bağımlı değişkeni "UFRS'nin, finansal tablo kullanıcılarına finansal raporlamada daha yüksek düzeyde güven sağlama-sı" arasındaki regresif (sebeup sonuç ilişkisi) ilişki anlamlılık seviyesinde oldukça güçlü ve pozitif yönde bulunmuştur. Bu sonuç tabloda p değerlerine (sig) bakıldığında bu değerlerin 0,10'un altında olduğu görülmektedir. Yani UFRS ile bağımsız değişkenlerde meydana gelen belli oranlardaki artış, beraberinde "finansal tablo kullanıcılarına finansal raporlamada daha yüksek düzeyde güven sağlama-sı"bağımlı değişkeni üzerinde belli oranda artışa neden olmaktadır. Bu bağımsız değişkenlerin "UFRS'nin, finansal tablo kullanıcılarına finansal raporlamada daha yüksek düzeyde güven sağlama-sında" belirleyici olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra (X₁₆ ve X₁₃) bağımsız değişkenleri ile (Y2) bağımlı değişkeni "UFRS'nin, finansal tablo kullanıcılarına finansal raporlamada daha yüksek düzeyde güven sağlama-sı" arasındaki regresif (sebeup sonuç) ilişki güçlü anlamlılık seviyesinde ve negatif yönde bulunmuştur. Bu bağımsız değişkenlerde meydana gelecek belli oranlardaki artışın, "UFRS'nin, finansal tablo kullanıcılarına finansal raporlamada daha yüksek düzeyde güven sağlama-sı" bağımlı değişkeni üzerinde belli oranda azalışa neden olmaktadır. Bu nedenle bu bağımsız değişkenlerin "UFRS'nin, finansal tablo kullanıcılarına finansal raporlamada daha yüksek

düzeyde güven sağlama-sında" belirleyici olmadığını göstermektedir.

UFRS'nin, finansal tablo kullanıcılarına finansal raporlamada daha yüksek düzeyde güven sağlayıp sağlamadığına yönelik yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda ortaya çıkan değişkenlerden;

- UFRS'nin, işletmelerin uluslararası sermaye ve para piyasalarına uyumunu kolaylaştırması,
- UFRS'lerde yer alan değerlendirme ölçekleri finansal tablolarda gerçeğe uygun görünümünü sağlama-sı,
- UFRS'nin, işletmelerin mali yapılarının analizinde ve borç-özkaynak dağılımında etkili olması,
- UFRS'nin, işletmelerin karlılık durumunu ve analizini doğru saptaması,
- UFRS'ye göre hazırlanan finansal tabloların işletme yönetiminin sağlıklı ve doğru kararlar vermesine yardımcı olması,
- UFRS uygulamalarının işletmelerin kredibilite (kredi değerliliğini) düzeylerinin doğru tespitinde etkili olması,

işletmelerde UFRS'nin, finansal tablo kullanıcılarına finansal raporlamada daha yüksek düzeyde güven sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.1.3. UFRS'nin, Yatırımcıların Doğru Kararlar Vermesine Katkı Sağlamasına Yönelik Modelin Analizi

Araştırmanın bu bölümünde (Y3) UFRS'nin, yatırımcıların doğru kararlar vermesine katkı sağlama-sı bağımlı değişkeni üzerinde, (X 17) UFRS'nin, işletmelerin finansal analiz açısından değerlendirilmesinde ulusal ve uluslar arası işletmelerle karşılaştırılabilirlik düzeyini artırması; (X 18) UFRS'nin, işletmelerde sektörel karşılaştırılabilirlik düzeyini artırması; (X 14) UFRS'nin, işletmelerin uluslar arası serma-

ye piyasalarına kotasyonunu kolaylaştırması; **(X 1)** UFRS'nin, işletmelerin uluslararası sermaye ve para piyasalarına uyumunu kolaylaştırması; **(X 15)** UFRS'lerde yer alan değerlendirme ölçeklerinin finansal tablolarda gerçeğe uygun görünümü sağlaması; **(X 11)** UFRS'nin, işletmelerin mali yapılarının analizinde ve borç ve özkaynak dağılımında etkili olması; **(X 4)** UFRS'nin, işletme yönetimine (yöneticilerine) işletmenin gerçeğe uygun durumunun ve performansının daha doğru analiz edilmesine yardımcı olması; **(X**

19) UFRS'nin, finansal tabloların hazırlanmasında esnekliği artırması; **(X 20)** UFRS'nin, işletmelerde stratejik kararların alınmasında doğru ve güvenilir finansal bilgi sunması; **(X 2)** UFRS'nin, işletmelerde yatırım kararlarının doğru yönde alınmasına katkı sağlaması, bağımsız değişkenlerinin etkisi ölçülmeye çalışılmıştır.

Tablo 4-15: UFRS'nin Yatırımcıların Doğru Kararlar Vermesine Katkı Sağlamasına Yönelik Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken: (Y3) UFRS'nin Yatırımcıların Doğru Kararlar Vermesine Katkı Sağlaması				
	Beta Katsayılar	Standart Hata	t değeri	p değeri (sig.)
X ₁₇	,338	,098	3,447	,001
X ₁₈	,154	,087	1,773	,080
X ₁₄	,271	,097	2,788	,007
X ₁	-,195	,103	-1,885	,063
X ₁₅	,175	,090	1,952	,054
X ₁₁	,263	,096	2,750	,007
X ₄	,278	,097	2,855	,005
X ₁₉	-,166	,074	-2,253	,027
X ₂₀	,192	,110	1,752	,084
X ₂	-,219	,087	-2,508	,014
R= 0.812	R²= 0.660	F değeri = 15.925	p değeri =0,000	(0 ≤ p ≤ 0,1)

Tablo 4-15'e göre regresyonun açıklama gücü 0.660 olarak çıkmıştır. Bu sonuç UFRS'nin, yatırımcıların doğru kararlar vermesine katkı sağlaması değişkenindeki varyasyonun yaklaşık % 66'sını tabloda yer alan bağımsız değişkenler ile açıklanabildiği anlamına gelmektedir.

Tabloya bakıldığında her bir (X₁₇, X₁₈, X₁₄, X₁₅, X₁₁, X₄ ve X₂₀) bağımsız değişkenler ile (Y3) bağımlı değişkeni "UFRS'nin, yatırımcıların doğru kararlar vermesine katkı sağlaması" arasındaki regresif (sebebi sonuç ilişkisi) ilişki anlamlılık seviyesinde oldukça güçlü ve pozitif yönde bulunmuştur. Bu sonuç tabloda p değerlerine (sig) bakıldığında bu değerlerin 0,10'un altında olduğu görülmektedir. Yani UFRS ile bağımsız değişkenlerde meydana gelen belli oranlardaki artış, beraberinde "yatırımcıların doğru kararlar vermesine katkı sağlaması" bağımlı değişkeni üzerinde belli oranda artışa neden olmaktadır. Bu bağımsız değişkenlerin "yatırımcıların doğru kararlar vermesine katkı sağlamasında" belirleyici olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra (X₁, X₁₉ ve X₂) bağımsız değişkenleri ile (Y3) bağımlı değişkeni "yatırımcıların doğru kararlar vermesine katkı sağlaması" arasındaki regresif (sebebi so-

nuç) ilişki güçlü anlamlılık seviyesinde ve negatif yönde bulunmuştur. Bu bağımsız değişkenlerde meydana gelecek belli oranlardaki artışın, "yatırımcıların doğru kararlar vermesine katkı sağlaması" bağımlı değişkeni üzerinde belli oranda azalışa neden olduğunu göstermektedir.

UFRS'nin, yatırımcıların doğru kararlar vermesine katkı sağlayıp sağlamadığına sağlamasına yönelik yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda ortaya çıkan değişkenlerden;

- UFRS'nin, işletmelerin finansal analiz açısından değerlendirilmesinde ulusal ve uluslar arası işletmelerle karşılaştırılabilirlik düzeyini artırması,
- UFRS'nin, işletmelerde sektörel karşılaştırılabilirlik düzeyini artırması,
- UFRS'nin, işletmelerin uluslar arası sermaye piyasalarına kotasyonunu kolaylaştırması,
- UFRS'lerde yer alan değerlendirme ölçeklerinin finansal tablolarda gerçeğe uygun görünümü sağlaması,
- UFRS'nin, işletmelerin mali yapılarının analizinde ve borç ve özkaynak dağılımında etkili olması,

- UFRS'nin, işletme yönetimine (yöneticilerine) işletmenin gerçeğe uygun durumunun ve performansının daha doğru analiz edilmesine yardımcı olması,

- UFRS'nin, işletmelerde stratejik kararların alınmasında doğru ve güvenilir finansal bilgi sunması, işletmelerde UFRS'nin, yatırımcıların doğru kararlar vermesine katkı sağladığı sonucunu ortaya koymuştur. Sonuç olarak, bağımlı ve bağımsız değişkenlerin regresyon analizi sonucunda; UFRS, işletmelerde finansal analiz kalite düzeyini artırmakta, finansal tablo kullanıcılarına finansal raporlamada daha yüksek düzeyde güven ve yatırımcıların doğru kararlar vermesine katkı sağlamaktadır. Bu sonuçlardan hareketle Hipotez 1 kabul edilmektedir.

4.3. Diğer Hipotezlerin Analizi ve Analiz Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu bölümünde Hipotez 1'e ek olarak tali hipotezlere yer verilmiştir. Her hipotezlerinin kabul edilmesi istatistiksel olarak anlam ifade etmemektedir. Bu nedenle, reddedilen hipotezler için alternatif hipotezlerin ne olduğu anlam kazanmaktadır. Aşağıda alternatif hipotezler sıralanmaktadır;

- Hipotez 2: UFRS, işletmelerin karşılaştırılabilirlik düzeylerini artırır.

- Hipotez 3: UFRS, işletmelerin finansal sonuçlarının güvenilirlik düzeylerini artırır.

- Hipotez 4: UFRS, işletmelerin performanslarının doğru biçimde ölçülmesine katkı sağlar.

- Hipotez 5: UFRS, yatırım amaçlı analizi olumlu yönde etkiler.

- Hipotez 6: UFRS, yönetim amaçlı analizi olumlu yönde etkiler.

- Hipotez 7: UFRS, kredi amaçlı analizi olumlu yönde etkiler.

Yukarıda sıralanan hipotezlerin istatistiksel analizinde T Testi tekniğinden yararlanılmıştır. T testi analizinde izlenen adımlar şu şekildedir,

İlk olarak T testi analizinde 5'li likert tipi şeklinde hazırlanan sorulardan faydalanılmıştır. Ankette yer alan likert tipi sorular (1) kesinlikle katılıyorum, (2) katılıyorum, (3) ne katılıyorum ne katılmıyorum (4) Katılmıyorum, (5) Kesinlikle Katılmıyorum şeklindedir. T Testi analizi için test edilen değer 3'tür. Çünkü katılımcıların görüşlerinin ne katılıyorum ne de katılmıyorum değerinden ne ölçüde sapma gösterdiğini ve anlamlı bir farkın olup olmadığını analiz etmek için bu değer seçilmiştir.

Tablo 9: T-Testi (one sample t-test) Analiz Sonuçları

	n (Frekans) = 93	t	Sig.	Mean	Sonuç
H ₂₋₀ : UFRS, İşletmelerin Karşılaştırılabilirlik Düzeylerini Artırmamaktadır.		-20,063	0,000	-1,0968	
			P= 0.000 < α (0.05)		Red
H ₃₋₀ : UFRS, İşletmelerin Finansal Sonuçlarının Güvenilirlik Düzeylerini Artırmamaktadır.		-17,977	0,000	-1,0565	
			P= 0.000 < α (0.05)		Red
H ₄₋₀ : UFRS, İşletmelerin Performanslarının Doğru Biçimde Ölçülmesine Katkı Sağlamamaktadır.		-17,577	0,000	-1,0452	
			P= 0.000 < α (0.05)		Red
H ₅₋₀ : UFRS, Yatırım Amaçlı Finansal Analizi Olumlu Yönde Etkilememektedir.		-20,690	0,000	-1,1978	
			P= 0.000 < α (0.05)		Red
H ₆₋₀ : UFRS, Yönetim Amaçlı Finansal Analizi Olumlu Yönde Etkilememektedir.		-14,512	0,000	-0,9183	
			P= 0.000 < α (0.05)		Red
H ₇₋₀ : UFRS, Kredi Amaçlı Finansal Analizi Olumlu Yönde Etkilememektedir.		-15,626	0,000	-1,0242	
			P= 0.000 < α (0.05)		Red

Hipotez 2 için, UFRS'nin; işletmelerin finansal analiz açısından değerlendirilmesinde ulusal ve uluslararası işletmelerle karşılaştırılabilirlik düzeyini artırması, işletmelerde sektörel karşılaştırılabilirlik düzeyini artırması, işletmelerin finansal

tablolarından dönemlerarası karşılaştırılabilirliğini kolaylaştırması, finansal tabloların hazırlanmasında esnekliği artırması, muhasebe uygulamalarının kalite düzeyini olumlu yönde etkilemesi olmak üzere beş

değişikenden faydalanılmış olup, yeni bir H_2 değişkeni türetilmiştir.

H_{2-2} hipotezi; $P 0.000 < \alpha (0.05)$ ise hipotez reddedilir. Değişken üçten küçüktür ve sonuç olumludur. Ölçülen ortalama değer -1,0968 olarak çıkmıştır. Bu veriye göre anlamlı bir fark mevcuttur. Bu sonuca göre, katılımcıların UFRS'nin, işletmelerde karşılaştırılabilirlik düzeyini olumlu yönde etkilediği görüşünde oldukları söylenebilir.

Hipotez 3 için, UFRS'nin; değerlendirme ölçeklerinin finansal tablolarda gerçeğe uygun görünümü sağlaması, işletmelerin varlık yapılarının analizinde etkili olması, işletmelerin mali yapılarının analizinde etkili olması, işletmelerin yatırımlarında finansal dengenin sağlanmasında etkili olması, işletmelerin karlılık durumunun analizinde etkili olması, işletmelerin piyasa değerlerinin gerçeğe uygun ölçülmesinde etkili olması, işletmelerin likidite yapılarının analizinde etkili olması, işletmelerin faaliyet yapılarının analizinde etkili olması üzere sekiz değişikenden faydalanılmış olup, H_3 değişkeni türetilmiştir.

H_{3-3} hipotezi; $P 0.000 < \alpha (0.05)$ olduğundan hipotez reddedilir Yani Hipotez 3= " H_{3-0} "değişkeninin ortalaması üçten küçüktür ve sonuç olumludur. Ölçülen ortalama değer -1,0565 olarak çıkmıştır Bu sonuca göre katılımcıların UFRS'nin, işletmelerin finansal sonuçlarının güvenilirlik düzeylerini artırdığı görüşünde oldukları söylenebilir.

Hipotez 4 için, UFRS'nin; işletme yöneticilerine işletmenin gerçeğe uygun durumunu ve performansını analizine yardımcı olması, bu standartlara göre hazırlanan finansal tabloların işletme yönetimine sağlıklı ve doğru kararlar vermesine katkı sağlaması, finansal uyumsuzlukları ortadan kaldırmasıyla finansal raporlamada güvenilirliği artırması, farklı finansal sonuçları ortadan kaldırmasıyla finansal analizi daha gerçekçi oluşmasını sağlaması olmak üzere dört değişikenden faydalanılmış olup, yeni bir H_4 değişkeni türetilmiştir. Hipotez 4'e ilişkin sonuçlar

H_{4-4} hipotezi; $P 0.000 < \alpha (0.05)$ olduğundan hipotez reddedilir ve sonuç olumludur. Ölçülen ortalama değer -1,0452 olarak çıkmıştır ve " H_4 " değişkeninin ortalaması üçten küçük çıkmıştır. *Sonuç olarak* katılımcıların UFRS'nin işletmelerin performanslarının doğru biçimde ölçülmesine katkı sağladığı görüşünde oldukları söylenebilir.

Hipotez 5 için, UFRS'nin; yatırımcıların doğru kararlar vermesini sağlaması, işletmelerin finansal analiz açısından ulusal ve uluslararası işletmelerle karşılaştırılabilirlik düzeyini artırması, işletmelerin yatırımlarında finansal dengenin sağlanmasında etkili olması, yatırım kararlarının doğru yönde alınmasına katkı sağlaması ve finansal tablo kullanıcılarına finansal raporlamada daha yüksek düzeyde güven sağlaması olmak üzere beş değişikenden faydalanılmış olup, yeni bir H_5 değişkeni türetilmiştir.

H_{5-5} hipotezi; $P 0.000 < \alpha (0.05)$ ise hipotez reddedilir. H_{5-0} değişkeni üçten küçüktür ve sonuç olumludur. Ölçülen ortalama değer -1,1978 olarak çıkmıştır. *Sonuç olarak* katılımcıların UFRS'nin yatırım amaçlı finansal analizi olumlu yönde etkilediği görüşünde oldukları söylenebilir.

Hipotez 6 için, UFRS'nin; farklı mevzuatlara göre finansal tablo düzenlemeyi ortadan kaldırması ile işletmelere zaman tasarrufu sağlaması, işletme yöneticilerine sağlıklı ve doğru kararlar vermesini sağlaması, finansal tabloların hazırlanmasında esnekliği artırması, denetim faaliyetlerinin kolaylaşmasına yardımcı olması ve raporlama elemanlarının bilgi düzeylerini artırması ile kalifiye düzeylerinin yükseltilmesi olmak üzere beş değişikenden faydalanılmış olup, yeni bir H_6 değişkeni türetilmiştir.

H_{6-6} hipotezi; $P 0.000 < \alpha (0.05)$ ise hipotez reddedilir. Değişken (H_{6-0}) üçten küçüktür ve sonuç olumludur. Ölçülen ortalama değer -0,9183 olarak çıkmıştır. Sonuç olarak katılımcıların UFRS'nin yönetim amaçlı finansal analizi olumlu yönde etkilediği görüşünde oldukları söylenebilir.

Hipotez 7 için, UFRS'nin; işletmelerin kredibilite düzeylerini doğru tespitinde etkili olması, işletmelerin sermaye yapısının korunmasını sağlaması, farklı finansal sonuçları ortadan kaldırarak finansal analizin daha gerçekçi oluşmasını sağlaması ve bu standartlar çerçevesinde hazırlanan nakit akış tablolarının finansal analizin etkinliğini artırması olmak üzere dört değişikenden faydalanılmış olup yeni bir H_7 değişkeni türetilmiştir.

H_{7-7} hipotezi; $P 0.000 < \alpha (0.05)$ olduğundan hipotez reddedilir ve sonuç olumludur. Ölçülen ortalama değer -1,0242 olarak çıkmıştır ve " H_7 " değişkeninin ortalaması üçten küçük çıkmıştır. Sonuç olarak katılımcıların UFRS'nin kredi amaçlı finansal analizi olumlu yönde etkilediği görüşünde oldukları sonucuna ulaşılabilir.

Sonuç ve Değerlendirme

Finansal tabloların, işletme ilgililerinin ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde olması gerekmektedir. Bu gereklilik doğrultusunda finansal tabloların güvenilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaca uygun ve anlaşılabilir olması gibi nitelikleri taşıyan kaliteli finansal tablolara ihtiyaç duyulmaktadır. Uluslararası muhasebe uygulamalarındaki farklılıklar bu ihtiyacın karşılanmasında önemli engeller oluşturmaktadır. Uluslararası finansal raporlamada sorunların aşılması ve birliğin sağlanması amacıyla IASB belirli kod numaralarıyla UMS ve UFRS'leri yayımlamıştır. Bu standartlar günümüze gelinceye kadar pek çok revizyona tabi tutulmuş olmasına rağmen bu standartların kullanım alanı da dünya genelinde genişlemektedir.

UMS ve UFRS'ler işletmelerin finansal tablolarının kompozisyonunda önemli değişimler neden olmuştur. Finansal tabloların değişime uğraması, finansal analize de etki yapmaktadır. Bu etkilerin belirlenmesinde regresyon analizinden faydalanılmıştır. Bu analiz ile UMS ve UFRS'lerin işletmelerin finansal analizlerinin etkinliğinde önemli rol oynadığı ve bu standartların işletmelerin finansal analizlerinin kalite düzeylerini arttırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca regresyon analizi sonuçlarında, anket sorularının anlaşılabilmesi veya ankete cevap verenlerin dikkatsizliği gibi nedenler dolayısıyla bazı değişkenler analiz kapsamından çıkartılmıştır. Regresyon analizi yapıldıktan sonra araştırmada kullanılan tali hipotezler T-Testi analizine tabi tutulmuştur. Bu analiz doğrultusunda UMS ve UFRS'lerin;

- İşletmelerin karşılaştırabilirlik düzeylerini arttırdığı,
- İşletmelerin finansal sonuçlarının güvenilirlik düzeylerini arttırdığı,
- İşletmelerin performanslarının doğru biçimde ölçülmesine katkı sağladığı,
- Yatırım, yönetim ve kredi amaçlı analizi olumlu yönde etkilediği, sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sonuçta, UMS ve UFRS'lerin işletmelerin finansal analiz sonuçlarının kalite düzeyini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bakımdan işletmelerin finansal analiz sürecinde UMS ve UFRS uygulamalarının finansal analize etkilerinin göz ardı edilmemesi ve bu tür uygulamaların işletmelerin stratejik karar alma süreçlerine dahil edilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ASLAN, Sinan, "Global Muhasebe Sürecinde Yakınsama Eğilimleri", **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı: 23, Temmuz, 2004, s.93-100.
- ARAT, M.Emin, **Finansal Analiz Aracı Olarak Oranlar İleler & Oranlar**, M.Ü. Nihad Sayar Eğitim Vakfı, Yayın Matbaası, İstanbul, 2005.
- BEKÇİ, İsmail ve Ozan Özdemir, "Muhasebe Standartlarının Oluşum Süreci ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Yönelik Muhasebe Meslek Mensuplarının Bakış Açılı Üzerine Bir Araştırma", **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt:11,Sayı:2, 2006, s.143-164.
- BENSTON, George J. Michael Bromwich, Robert E. Litan ve Alfred Wagenhofer, **Worldwide Financial Reporting: The Development and Future of Accounting Standards**, Oxford University Press, 2006.
- BEYAZITLI, Ercan, Rifat Nalbantoğlu, Güven Sayılğan, Kadir Gürdal ve Orhan Çelik, **Küreselleşme, Avrupa Birliği ve Muhasebe Mesleğinde Yeni Ufuklar**, Çağdaş Grup, Siyasal Kitabevi, 2000.
- BOSTANCI, Serpil, "Küreselleşen Muhasebede Standartlaşma ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu", **Mali Çözüm Dergisi**, Sayı:59, Nisan-Mayıs-Haziran, 2002, s.1-8.
- CABRERA, Luis, "Widespread Acceptance of IFRS Continues", **Accounting and Auditing, The CPA Journal**, March 2008.
- ÇANKAYA, Fikret, "Uluslararası Muhasebe uyumunun Ölçülmesine Yönelik Bir Uygulama: Rusya, Çin ve Türkiye Karşılaştırması", **Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt :3, Sayı:6, 2007, s.127-148.
- ÇELENK, Hakan, **Esnek Çalışmanın İlgücü Maliyetlerine ve Rekabet Gücüne Etkisi ve Tekstil Sektöründe Uygulanması**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2008.
- DURMUŞ, Ahmet Hayri ve M. Emin Arat, **İşletmelerde Mali Tahlil**, M.Ü. Nihad Sayar Eğitim Vakfı, İstanbul,1997.
- GIBSON, Charles H., **Financial Reporting and Analysis, Using Financial Accounting Information**, 8th Edition, South-Western Educational Publishing, 2000.
- HINES, Todd M., "International Financial Reporting Standards: A Guide to Sources for International Accounting Standards", **Journal of Business & Finance Librarianship**, Vol. 12(3) 2007, s. 3-26.
- İBİŞ, Cemal ve Serdar Özkan, "Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)'na Genel Bakış", **Mali Çözüm Dergisi**, Sayı:74, 2006, s.25-43.
- İSLAMOĞLU, A. Hamdi, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri-SPSS Uygulamalı**, Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş., İzmit, 2009.
- SAĞLAM, Necdet, Salim Şengel ve Bünyamin Öztürk, **UFRS-UMS Uyumlu TMS-Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması**, Genişletilmiş Güncelleştirilmiş 3.Baskı, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2009.
- SALVARY, Stanley C.W., "Fair Value – The Basis of International Financial Reporting Standards: A Conceptual Contradiction of the Relevant Measurement Attribute in Financial Accounting", **International Accounting Standards, Regulations, and Financial Reporting**, Greg N. Gregoriou and Mohamed Gaber (Editör) Elsevier, Linacre House, Jordan Hill, USA, 2006.
- SELİMOĞLU, Seval Kardeş, "Dünyadaki Uygulamalardan Hareketle Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolarda Üzerindeki Genel Etkileri", **XII. Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu**, Kıbrıs, 2008, s.106-125.
- SIEGEL, Joel G. ve Jae K. Shim, **Dictionary of Accounting Terms**, Third Edition, Barron's Educational Series, Inc., 2000.
- SİPAHİ, Beril, E.Serra Yurtkoru ve Murat Çinko, **Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi**, Beta Basım A.Ş., İstanbul 2006.
- OKKA, Osman, **Finansal Yönetim, Teori ve Çözümlü Problemler**, Nobel Yayın Dağıtım, 3.Baskı, Ankara, 2009.
- TORAMAN, Cengiz ve M. Fatih Bayramoğlu, "Avrupa Birliği Uyum Sürecinin Muhasebe Uygulamalarına Etkisi", **Mali Çözüm Dergisi**, Sayı: 76 (Özel Sayı), Kasım, 2006, s.457-480.
- ÜSTÜNEL, Bülent, "2006 Yılı Türkiye Muhasebe Standartları Yılı Olacak", **Mali Çözüm Dergisi**, Sayı:72, s. 18-20.
- YAZICI, Mehmet, "Muhasebe Standartlarının Tanımı", **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı:18, 2003, s.33-37.